

Referat wygłoszony w dniu 25 czerwca 2025 r. na posiedzeniu Komisji Językoznawstwa Oddziału PAN w Krakowie

Prof. dr hab. Bogusław Skowronek

Katedra Języka Polskiego, Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej Instytutu Filologii Polskiej

Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej

ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków

e-mail: boguslaw.skowronek@uken.krakow.pl

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4049-4653>

Mediolingwistyka a współczesne językoznawstwo

Na początku wystąpienia przypomnę status mediolingwistyki i jej obecną pozycję, jako samodzielnej i odrębnej dziedziny naukowej, opartej transdyscyplinarnie na językoznawstwie współczesnym i medioznawstwie (wiedzy o mediach i komunikacji społecznej). Przedstawię też podstawowe warunki określające lingwistykę mediów: obszar badań (media hybrydowe oraz komunikacja medialna), metody badań (programowe polimetodologizm oraz wielowariantowość ujęć) oraz przedmiot badań (medioteksty: polimodalne wytwory poszczególnych dyskursów medialnych).

Sytuując mediolingwistykę na szerokim tle współczesnych nurtów językoznawstwa (lingwistyki integralnej, lingwistyki poststrukturalistycznej i lingwistyki inkluzywnej), omówię paradygmaty założycielskie promowanej przeze mnie wizji dyscypliny: lingwistykę kulturową (z koncepcjami obrazów świata: dyskursywnego, medialnego i tekstowego), semantykę kognitywną (odwołującą się do obrazowania i profilowania) oraz krytyczną analizę dyskursu (odslaniającą ideologiczne uwarunkowania komunikacji medialnej). Owe podejścia językoznawcze leżą niezmiennie u podstaw mojego rozumienia mediolingwistyki: media stanowią najważniejszą część dzisiejszej kultury, są formacjami epistemologicznymi, „maszynami sensu” oraz tworzą zarówno indywidualne, jak i społeczne konceptualizacje rzeczywistości (obrazy świata).

Pokażę też, że lingwistyka mediów, jako konglomerat wielu podejść badawczych, może twórczo, funkcjonalnie i efektywnie poznawczo korzystać z ustaleń innych paradygmatów językoznawczych: lingwistyki dyskursu, lingwistyki tekstu (tekstologii), genologii, pragmatyki językowej, socjolingwistyki, stylistyki, wreszcie onomastyki. W mediolingwistyce trzeba wystrzegać się wytyczania ostrych granic przez poszczególne dyscypliny językoznawcze oraz przekonania, że ich narzędzia są jedynie adekwatne w opisie tekstów medialnych. Elastyczność aparatury analitycznej pozwala natomiast każdemu profilować zadania badawcze w indywidualny sposób i wносить własny wkład w dorobek dyscypliny.